

ספר

שאלות ותשובות

האלף לך שלמה

אלף שו"ת על ארבעה חלקי ש"ע שהשיב להלכה למעשה בפלפול קטן
אמ"ז הרב הגאון האמתי רבן ומאורן של ישראל קרוש עליין

מח' שלמה קלוגר זצ"ל מבראדי

התשובות היקרות והנפלאות התן אשר כל רואיהן יתנו תועלתם כי עוד לא בא כבושם
הזה במחנה העברים היו מסורדות ומסורדות בכל חיבוריו הרבים והעצומים עד שקמתי ונתעוררתי
אני נכדו בשמו שלמה קלוגר להעריכן להעתיקן ולהוציאן לאור עולם.

חלק שלישי

כרך

שני מאות ששה וששים שו"ת על אהע"ז וח"מ

כולם מכתב"ד קדשו שלא נדפסו עוד מעולם, ובתוכם קונטרס עגונות, ושמות אנשים ונשים,
וקונטרס השמטות לחלק א"ח.

חבנת מרחיבת שו"ת האלף לך שלמה על כל ארבעה חלקי ש"ע שיך יצמיחנה ולקנין עולם להמפיץ המו"ל :

ביאליגורי 1933

דעת

אתר לימודי יהדות ורוח

www.daat.ac.il

האלף שז"ת על אהפ"ז לך שלמה ב 8

מדרבנן לא הוי מצוה אף מן התורה אינו יוצא יע"ש והביאם הפרי מגדים א"ח בסתיחה שלו אי"כ אם יש כח לבטל מצוה דאורייתא מן התורה היה גמי לאו דאורייתא יש בידם כח לבטל כיון דלפי הקנתם עשה מצוה ולא עבד הלאו כלל ויש בנה מקום לתאריך ואין כאן מקומו ואך זה נראה ברור דלמיד בטעה בדבר מצוה ולא עשה מצוה גי"כ פטור לדידי' כיון דטרדא לבר פטור ודאי דמהני אף במצוה דרבנן דמה בכך שהוא דרבנן סוף סוף האדם הי' טרוד בה והתורה עצמה יודעת כיון שחייבה לקיים דרבנן אי"כ אצל האדם אין חילוק בין מצוה דאורייתא לדרבנן וטרדתו שוה לכך לדידי' אף בטעה בדבר מצוה דרבנן פטור ואי"כ הי' אי נימא דהך מתניתין אחיא כמ"ד דבלא עשה מצוה פטור אי"כ למח יתחייבו הנשים הרי הם הוי טעה בדבר מצוה כיון דמצווין על שבת ובעי"כ דסי' דכאן ודאי חייבין אף דטעה בדבר מצוה כיון דאין זמנו בהיל' או דייל' בלא עשה מצוה חייב בכל דוכתא וכיון דעכי"פ מוכח דמחייבת מתניתין אף בשונג ממילא ודאי מה דוחקא דמתניתין למנטק דינו בהבעלים היו מזדיין הלא אף אם הם שונגין הוי מצי למיתני ולכך מוכח דבאמת הוחלפו קתני ודוק היטב וזוה מוכח דאשה מצוה על שבת :

סי' א'. דנהג הביא בס"י א' ב' דעות אם אשה מצווה על שבת, ולכאורה נ"ל להביא רא"י דאשה מצווה על שבת מיבמות ודף ל"ב ע"ב גמרא החליפו אטו ברשיעי עסקינן כו' הי"ג מסתברא דקתני אם הי' קטן כו' ואי במזיד מי שריא יע"ש. ולכאורה קשה אכתי מני"ל דתני הוחלפו דילמא מיירי שהנשים היו שונגין והבעלים מוזדיין ולכך כיון דקיי"ל הוא מוזד והיא שונגת מותרת לבעלה אי"כ לכך מותרת לבעלה ואעפ"כ שפיר תני החליפו שהם היו מוזדיין ומה הוכחה יש כאן. אך נראה כוונת הש"ס דודאי אי נימא דהחליפו תניא ומיירי במזיד קשה על התנא מי הכריזו למנטק דינו במזיד הלא הוי מצי למנטק בשונג גי"כ הך דינא עצמו, אך נראה דעיקר כוונת הש"ס הוא ע"פ מה שפירין לקמן ר"מ כמאן ס"ל אי כרי"י כו' ואיבע"א לעולם ר"י כו' הרי שסד"א דש"ס הי' לומר דזה חשוב טועה בדבר מצוה ויהי' פטור ולפי"ז להך ס"ד דהחליפו קתני הי' טובד המקשן דלכך נקט דינו במזיד שבשונג באמת פטורין דהוי טועה בדבר מצוה ולכך מהדר לחקור אי מיירי במזיד, ולפי"ז מוכיח הש"ס שפיר כיון דבמתניתין קתני סתמא הרי אלו חייבין משמע דקאי על שניהם דהאיש והאשה חייבין וכמו שתנא ריח הרי כאן שיש עשרה חטאות דאם הוי קאי מתניתין על הבעלים לברן הוי"ל למתני הרי אלו הבעלים חייבין כיון דאיכא למטעמי דקאי על שניהם דבעלמא אשה שוה לאיש לכל עונשין אלא ודאי שבאמת קאי על שניהם דחייבין, ולפי"ז מוכיח הש"ס שפיר כיון דבנשים בעי"כ מיירי שהיו שונגין מדמותרין לחזור אי"כ בעי"כ כבר מוכח דההוא תנא ס"ל דכאן בטועה בדבר מצוה ולא עשה מצוה חייבין דאל"כ למה יתחייבו הנשים הרי הם גי"כ טועים בדבר מצוה שהרי מצווין על שבת ואף דשבת דרבנן מ"מ בטועה בדבר מצוה בשלמא למ"ד דבעינן דוקא עשה מצוה לדידי' לא מהני אם הוא מצוה דרבנן כיון דבעינן שיעשה מצוה ממש ולא מהני טרדא לברן לכך כיון דמן התורה לא נחשב זה מצוה לכך לא הוי כאן קיום מצוה לכך ראוי שיתחייב, ואפשר אף לדידי' מהני מצוה דרבנן לפי"ש התוס' בסוכה (דף ג') גבי אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך שאם

סי' א'. דנהג הביא בס"י א' ב' דעות אם אשה מצווה על שבת, ולכאורה נ"ל להביא רא"י דאשה מצווה על שבת מיבמות ודף ל"ב ע"ב גמרא החליפו אטו ברשיעי עסקינן כו' הי"ג מסתברא דקתני אם הי' קטן כו' ואי במזיד מי שריא יע"ש. ולכאורה קשה אכתי מני"ל דתני הוחלפו דילמא מיירי שהנשים היו שונגין והבעלים מוזדיין ולכך כיון דקיי"ל הוא מוזד והיא שונגת מותרת לבעלה אי"כ לכך מותרת לבעלה ואעפ"כ שפיר תני החליפו שהם היו מוזדיין ומה הוכחה יש כאן. אך נראה כוונת הש"ס דודאי אי נימא דהחליפו תניא ומיירי במזיד קשה על התנא מי הכריזו למנטק דינו במזיד הלא הוי מצי למנטק בשונג גי"כ הך דינא עצמו, אך נראה דעיקר כוונת הש"ס הוא ע"פ מה שפירין לקמן ר"מ כמאן ס"ל אי כרי"י כו' ואיבע"א לעולם ר"י כו' הרי שסד"א דש"ס הי' לומר דזה חשוב טועה בדבר מצוה ויהי' פטור ולפי"ז להך ס"ד דהחליפו קתני הי' טובד המקשן דלכך נקט דינו במזיד שבשונג באמת פטורין דהוי טועה בדבר מצוה ולכך מהדר לחקור אי מיירי במזיד, ולפי"ז מוכיח הש"ס שפיר כיון דבמתניתין קתני סתמא הרי אלו חייבין משמע דקאי על שניהם דהאיש והאשה חייבין וכמו שתנא ריח הרי כאן שיש עשרה חטאות דאם הוי קאי מתניתין על הבעלים לברן הוי"ל למתני הרי אלו הבעלים חייבין כיון דאיכא למטעמי דקאי על שניהם דבעלמא אשה שוה לאיש לכל עונשין אלא ודאי שבאמת קאי על שניהם דחייבין, ולפי"ז מוכיח הש"ס שפיר כיון דבנשים בעי"כ מיירי שהיו שונגין מדמותרין לחזור אי"כ בעי"כ כבר מוכח דההוא תנא ס"ל דכאן בטועה בדבר מצוה ולא עשה מצוה חייבין דאל"כ למה יתחייבו הנשים הרי הם גי"כ טועים בדבר מצוה שהרי מצווין על שבת ואף דשבת דרבנן מ"מ בטועה בדבר מצוה בשלמא למ"ד דבעינן דוקא עשה מצוה לדידי' לא מהני אם הוא מצוה דרבנן כיון דבעינן שיעשה מצוה ממש ולא מהני טרדא לברן לכך כיון דמן התורה לא נחשב זה מצוה לכך לא הוי כאן קיום מצוה לכך ראוי שיתחייב, ואפשר אף לדידי' מהני מצוה דרבנן לפי"ש התוס' בסוכה (דף ג') גבי אם כך היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך שאם

טעם ר' יוחנן דאמר דלא מהני במתו משום דלשבת יצרה וכמיש בשיט שם ואיכ נילא דרי בחד אס נשתירי שחרי מכה שבת די בחד ולמה בעינן שיהי' שנים ומזה מוכח לכאר דריי פליג ופ"ל דאף מכה שבת בעינן שנים וממילא גם באשה הדין כן. אך גם מהא ליכא ראי' דרי' דבאיש כיון שמצווה משה על פיו ונתיי שהי' ס"ד דאם הי' לו ומתו שכבר קיים אך כיון שכתבה התורה לשבת יצרה ומוכח דלא מהני מתו שוב אמרינן כיון דאהרני' קרא אהדרי' לאיסורא קמא ובעינן שמצינו בכמה דוכתי בשיט ובחוס' דאמרינן כיון דאהדרי' אהדרי' לאיסורא קמא כן הי' אהדרי' קרא לאיסורא קמא ושוב חייב כדן פרו ורבו שצריך שנים ותדע דהרי לכאורה קשה מה דס"ל לר' יוחנן דאם מתו לא קיים פ"ו ואיכ משמע דעובר על מצוה דפ"ו ואמאי הרי כיון דמוכח מדבריו שם דלולי קרא דשבת הי' מודה דבמתו כבר קיים רק שמשבת למד דלא מהני מתו ואיכ נימא דאם מתו עובר על מצוה שבת ולמה ס"ל דעובר על פ"ו וכן משמע מדבריו כל הפוסקים שכה"ג דמתו לא קיים מצוה מדה"ל כלל אלא ודאי משום דאמרינן כיון דאהדרי' קרא אהדרי' לאיסורא קמא ולפי"ד זה באיש אבל באשה דאינה מצווה כלל על פ"ו ולא שייך אהדרי' לאיסורא קמא לפ"ו ודאי דמשום שבת די באחד. מיהו באמת צ"ע על הפוסקים מני"ל דאף במת אחד מהם לא קיים פ"ו ולא מהני בנשתירי אחד דלמא כיון דמשום שבת קאמר ר"י דלא מהני מתו דלמא דוקא במתו שניהם מיירי ולא במת אחד מהם וכדמוכח מדבריו רבא הני"ל דשבת די בחד ואפשר דמהא גופא משמע להו להפוסקים מדקאמר ר' יוחנן מתו לא קיים פ"ו ולא קאמר דעובר על שבת רק משמע דס"ל דעובר על מצוה פ"ו ובע"כ דס"ל כיון דאהדרי' קרא אהדרי' לאיסורא קמא ואיכ כיון דאהדרי' לאיסורא קמא ממילא נמי בעינן שנים כדן מצוה פ"ו כיון דאהדרי' קרא. עכ"פ נראה דלינא דבאשה ודאי די באחד לכ"ע: אי' נ', הרמב"ם מסק בפס"ו מה"ל אישות דלא ישא עקרה חקנה וכו' ואיכ הי' לו בנים והקשה הרמ"ך דהרי אף בלא הי' לו בנים קיי"ל כר"י ולערב אל נתת ירך וכו' וכתב הלח"מ דרי' דברי הרמב"ם דמחלף

אבל לדין כמו דלענין פ"ו אף דמקרא דפרו ורבו לא מוכח וכדמוכח שם כל הסוגיא ואיכ ילפינן מברייתו של עולם דבעינן שנים איכ התי' לענין מצוה שבת ילפינן נמי מברייתו של עולם ואף לשבת בעינן שנים ואין לומר דמברייתו של עולם ליכא ראי' דדילמא מכה מצוה פרו ורבו הי' הרי בלא"ה י"ל דהתם לא אפשר וכמיש בשיט שם ואע"כ אמרינן דדנין אפשר משא"כ מצד כיון דחוינן שפ"א הי' כן יש סברא לומר שכן הי' דעת התורה תמיד איכ י"ל דלענין שבת נמי ילפינן אך יש למקטק דיש להבין במה דקאמר רבא מי"ט דרי"ג משום דכתיב לא תהו בראה וכו' והא עביד ל"י שבת מי הכריחו לדברים הללו ממ"נ אם ס"ל לרי"ג דלא ילפינן מברייתו של עולם ואיכ מלשון פרו ורבו עצמו כיון דאין מוכח כמה בעינן לכך ס"ל דדי באחד ובפרט למ"ל להביא קרא דשבת הרי נאמר פרו ורבו ונתיי מזה ורבה למה צ"ב הקרא אדורייתא אי' וד"ס"ל דלולי קרא דשבת אף לביה הי' מברייתו של עולם דמלשון פ"ו אינו מוכח אם בעינן חד או ב' וכיון דליכא למכרע הי' ילפינן מברייתו של עולם או דמלשון פרו ורבו עצמו יש להוכיח דבעינן שנים או כיון דאי' להוכיח מני' כך או כך הי' ג"כ אמרינן להומרא דבעינן שנים ולכך קאמר רבא דמקרא דלשבת מוכח דדי בחד ולכך כיון דמוכח מהקרא דדי בחד שוב לא ילפינן מברייתו של עולם או משמעות קרא דפ"ו ולפי"ד כיון דמוכח מדברי רבא דמלשון לשבת יש הוכחה דדי באחד ואיכ כיון דקרא מוכח כך שוב י"ל דאף לדין דלענין פ"ו בעינן שנים היינו לענין מצוה פ"ו דכיון דמלשון פ"ו ליכא הוכחה דדי באחד לכך ילפינן מני' מברייתו של עולם דבעינן שנים כיון דליכא קרא להישוך ואף שיש קרא דלשבת ס"ל לרבנן דזה הי' מצוה כמ"ע דלענין מצוה שבת באמת די בחד אבל לא לענין מצוה פ"ו דהם מצוה נחלקין ולענין פ"ו ילפינן דבעינן שנים אבל לענין שבת דמוכח לינא דקרא דדי בחד ודאי אין ללמוד מברייתו של עולם לאפוקי לקרא ממשמעותי' לכך י"ל דאף לדין דלענין שבת די בחד. אך לפ"ו יש לעיין דאיכ בדין הי' לו בנים ומתו דקיי"ל דלא קיים פ"ו ובעינן שישארו לו וכו' ונקבה ובנשתירי אחד לא מהני ואמאי הרי עיקר

המחלק בין מכירת ס"ת אך סיים דחרמב"ם
 תם יותר מדאי ובאמת בדברי הרמב"ם הן
 בה"ל אישות הן בה"ל ס"ת לא נזכר כלל ענין
 ס"ת ולהחזיק דבר"י הלח"מ ולבאר הענין ז"ל
 והטעם דמותר למכור ס"ת כדי לישא אשה הו
 מכה דעשה דוחה עשה וזוה הו אי"ש אף דלא
 הו בעידנא דמעקר האיסור מקיים העשה מ"מ
 הרי כתבו התוס' בפסחים פ"ה גבי מחוסר
 כפורים בע"פ דעשה דוחה עשה אף דלא הו
 בעידנא ובהכי אי"ש דעת הנ"י בפ' הבע"י דס"ל
 לישב בלא אשה אין מוכרין ס"ת והח"מ וב"ש
 זליגי בכוננת הנ"י ודבריהם תמהוין דראו סוף
 יב"י הנ"י ולא ראו תחלת דבריו שם בהתחלת
 הסוגיא שכתב דאין מוכרין ס"ת עבור שלא
 לישב בלא אשה (עין הנהות ט"ו הרניש בזה)
 אך טעמא בעי והב"ש נדחק דבעבור דכי ס"ת
 עריך לעשות מצוה ולא הצלת עברה והוא מחוסר
 טעם אך לפמ"ש אי"ש דלא מצינו בשום מקום
 זיהי' ל"ת דוחה עשה וארבא עז"ת לכך
 מכירת ס"ת הו מצוה להחזיק לעצמו ס"ת
 ילכתוב לו ס"ת לכך בעשה דפ"ו עשה זו דוחה
 עשה של ס"ת אבל בשביל שלא לעמוד בלי
 אשה הו רק לא ולכן אין לא בלאו לדחות
 העשה רק אדרבא עשה של ס"ת דוחה ל"ת של
 אשה ולכן דייק הרמב"ם שפיר דבה' אישות
 פיירי מדין מצות עשה מה שהאדם מחויב
 לקיים פ"ו כמ"ש בלשוננו ולכן גבי עשה שפיר
 כתב דאין עליו חיוב עשה לישא אשה רק
 כשאין לו בנים אבל אם יש לו בנים אין עליו
 חיוב עשה אבל בה"ל אי"ב שם מדבר מלא
 תעשה מנה שאסור לאדם ולכן במנין הל"ת
 שפיר מנה דאף כשיש לו בנים לא יקח אשה
 שאינה בת בנים ובאמת עיקר לימוד דר"י הו
 מכה דלערב אל תנח ירך אי"ב בבוקר זרע
 זרעך הוציאו בלשון עשה מוכח דזה הו עשה
 ימותר למכור ס"ת עבור זה אבל בלערב לא
 אמר בלשון עשה רק אל תנח ירך בלשון
 ל"ת ובל"ת לא דחינן עשה עבורו ולכן לא
 הוצרך הרמב"ם לבאר זה דממילא נשמע כיון
 דפרי' ורבי' כתבו לגבי עשה ומצות לערב
 כתבו גבי ל"ת מוכח מזה דזה לאו זה עשה אי"ב
 ממילא דהרינן לכללא דעשה דוחה עשה ואין
 ל"ת דוחה עשה וממילא מובן וא"ש:

סימן ד'. שא' באחד שעשה שליח ליתן גט
 לאשתו וקבע לו זמן שבאותו
 זמן יתן לה הגט ורב ממנו מקום האשה והגיע
 הזמן ואינו יודע אם נתן לה הגט או לא אם
 מותר לבעל לישא אשה: תשובה. הנה גוף
 שאלה כבר נשאל בנוב"ק תאה"ע סי' ב' והורה
 לאיסור עיי"ש בטעמו דהעלה דחוקה דשע"ש
 לא מהני לקולא אף בדרבנן ואני מוסיף עוד
 דבר חדש דהרי יש לחוש שמא נתקלקל הגט
 ב"ב ואין לדמות זה להסביא גט ממד"ה שנותן
 לה בחזקת שהוא קיים וגם המניח את הטבל
 להפריש עליו וכו' דמפריש בחזקת שהם קיימין
 חדא דכתב עשוי להתקלקל כל פעם דומה למקוה
 דאמרינן חסר ואתאי וכן בנדה כיון דעלוה
 לא נחשב חזקתה חזקה גמורה כמ"ש בפ"ק דנדה
 ובר מן דין אף אם הו חזקה דהגט חזקה גמורה
 שלא נטשטש מ"מ תינח אם הי' די בחזקה זו
 לבד אבל כיון דבעינן לצרף בזה גם חזקה
 דשע"ש וא"כ הרי לא עדיף חזקה מרובא וחזקה
 גרוע מרוב ואם ברוב איכא מיעוטא מכ"ש
 בחזקה וא"כ בהצטרף הני תרי מיעוטים שמא
 נתקלקל הגט ב"ב ומיעוט שמא לא עשה השליח
 שליחותו אי"ב איתרע החזקה וגם הו כיון ס"ס
 שמא נתקלקל ונפסל ושמא לא עשה שליחותו
 וגם חזקת איסור וחזקת אשת איש מסייע שלא
 מסר לה הגט לכך בודאי אסור לו לישא אשה
 עד שיוודע לו שנמסר לה הגט ונ"מ מזה דאפי'
 הו בענין שהדין נותן לכופה לקבל הגט או
 לגרשה בע"כ בזה לפי הטעם דלא הו מותר
 חזקה דשע"ש דאולי לא תרצה כאן הו מותר
 לו ליקח אחרת אבל לפי טעם דידו גם בזה
 אסור כיון דיש לצרף כל החשש הנ"ל ואינו
 דומה למה דסומך עליו משום עירוב ולא חיישינן
 שמא נאכזר העירוב או מת השליח דהו זמן
 מועט ולמיתה דזמן מועט ל"ת וה"ה לנאכזר לזמן
 מועט אבל בזה דהו זמן רב אולי נתקלקל
 הגט או מת השליח ויש הרבה חששות בזה:
 סי' ד'. ר"א ר"י בספר נבעת פתח סי' ב'
 שרוצה לדחות דברי הגר"ב
 שכתב דאם רוצה לעלות לא"י או יכול לגרשה
 בע"כ לכו"ע ומכח ממי' והוא דחה דנהו דאינו
 חייב לעלות לא"י מכת סכנת דרכים מ"מ אם
 אינו עולה ברצון לא מכת אונס לא נחשב
 אונס

אונס עייש ולדעתי דבריו וראיותיו אינן ודימה ענינים נפרדים דוראי לכל מלי דעלמא דרי ברצון בלב בזה אף דהוי אונס אונס אלו עושה זה מכה אונס רק ברצון נחשב ברצון משום דהרי עכ"ס בלב הוא נחא ל"י בכך ודי בזה אבל במצוה או עברה הרי מחשבה רעה אין הקב"ה מצרפה למעשה ובפרט כביטול מיע דוקא אם בידו לעשותה והוא מבטלה בזה נחשב כביטול בידיו כיון דבידו לעשות ואינו עושה כעין דאמרינן יושב ולא עבר עברה נותנין לו שטר כעושה מצוה והיינו מכה דבידו ה"ל לעשות כן הי"נ להיפוך אם הוי בידו לקיים המצוה ולא קיים הוי כביטול בידיים ועל זה חייב עונש בידי שמים אבל אם רצה לקיים לא ה"ל יכול דהוי אונס המעכבו נהי דהוא אינו עושה מכה אונס וניחא ל"י בכך מ"מ מעשה לא נחשב רק מחשבה בלב ועל זה אין עונשין ולא אמרינן דעון ח"ל גורם רק היכא דהוי מעשה ולא מחשבה דלא גרע עון זה מכל עונות דאין עונשין על המחשבה וי"ל עוד דהכלל כך הוא דמה דהוי אונס ובלבו נחא ל"י זה לא נחשב אונס ומ"מ רצון נמי לא נחשב ולכך בכל הראיות שמביא בספר הנ"ל בכלהו בעינן אונס גמור לבטל המעשה ולכך אם בלבו נחא ל"י לא נחשב אונס אבל בחילוך לא"י וכל דבר עברה אין עונשין מן השמים רק אם עושה ברצון וכל דהוי האונס מעכבו ואם רצה לעשות נמי לא ה"ל יכול לא נחשב רצון ורא"י עוד דלא כספר הנ"ל ממכת ד"ו גבי קיימו ולא קיימו בטלו ולא בטלו דקאמר שם ג"מ במתה מאל"י או נשרפה אי"כ משמע דלמיד בטלו ולא בטלו אם נתבטל המעשה מאל"י מחמת אונס הוי כקיימו ולמה אינו מחלק בין אם נחא ל"י בהאונס או לא ואם נחא ל"י דהוי כבטלו בידיים ובעי"כ דאין לחלק בזה ולגבי מצוה לא משגיחין על דברים שבלב ואי"כ אף למיד קיימו ולא קיימו היינו כיון דעבר על ד"ת תחלה בפועל לכך אין לו תקון רק אם מתקן בפועל ואף אונס ממש אף אם לא נחא ל"י בהאונס דהרי יתחייב מלקות עי"כ מ"מ לא מהני אף אונס ממש כיון דתחלה עשה הל"ת ברצון אבל היכא דלא עשה איסור ברצון מתחלה בעינן דאונס ממש מהני ופוטרו מעון ודאי אף אם בלבו נחא ל"י לא נתחייב

כ"י ז'. עיך שאלנו באחי שאין לו רק עם אחת ומתה אשתו ונשתדך עם בתולה אחת שהיא בת ארבעים שנה ועכשיו עמדו מקלקלים לומר לו היות כי בת ארבעים שוב אינה יולדת כמ"ש בפ"ח דביב: תשובה. יקח ויקח ולא עדיף הוא מבני שבט מנשה שנשאו בנות צלפחד שהיו בת ארבעים ועיין בעין יעקב בשם הריטב"א דהבעלים סמכו על זכות הנשים

שיהי' להם גם עיי"ש ואף דאח"ל דאין סומכין על הנס לאו כל הנסים שוין וכמ"ש בפ"ט דביב: דנהי דלניסא רבא לא חוינא לניסא ווטא חזינא וא"כ ה"נ מוכח דלהיות בת ארבעים יולדת הוי ניסא ווטא ושכיח הוא ולכך סמכו על הנס וא"כ ה"נ החתן הגי' יכול לסמוך ע"ז ובפרט כיון דכבר עשה התקשרות ושלא מתנות וגדולה הוא הבושה וזכות זה בעצמו שלא יעשה לה בושת ולא יעבור על חרם הקדמונים כדאי הוא שיוכח לכך להבנות ממנה. ולדעתי כלל זה שאח"ל דבת ארבעים אינה יולדת הוא רק אם לא ה' לה הרהורי בעל ביני ביני אבל אם ה' לה הרהורי בעל ספיר יולדת כעין שאח"ל גבי אשה אלמנה שלא נשאת עשרה שנים דאמר רבא לבת ר"ח קא מרגני רבנן אבתרך ואמרה היא אנא דעתא עלך הוי והה"נ בבת ארבעים הוי כן רק הש"ס פריך ספיר שם דשם אמר שהיו צדקניות ואם ה' להם הרהורי בעל אינן צדקניות לכך מוכרח לתרץ דהוי דרך גס וא"כ כאן הוי ממ"נ אם יש לה הרהורי בעל תלד ואם לא ה' לה הרהורי בעל א"כ היא צדיקת וכדאי זכות זה שתלד ומותר ממ"נ. ובמ"ש מיושב נמי מה שהקשיתי דאיך סמכו הבעלים על הנס הרי א"ס על הנס ולפמ"ש א"ש דכאן עשו מכה ס"ס שמא ה' להם הרהורי בעל ואת"ל לא ה' שמא יהי נעשה גס וס"ס הוי כודאי וליחוש שמא ינכה לו מזכותיו לא שייך בזה דהרי אם יהי' גס לא יהי' לו רק להאשה וינוכה מזכותי לא משלו לכך הוי ס"ס ומותר לישא ובפרט שכבר עשה השידוך לכך ישא וישא ובעוה"י יהי' לו בנים כי שומע לעצה חכם:

כ"י ז'. עיך שא' בבחור שלקח אשה וקנה ממנו והי' לו כמה בנים ומתו וכעת

הזקינה ורוצה לנרשה בע"כ או לישא וכעת תשובה. לדעתי הוא איסור גמור ואם כי ה' מקום

סיימה כי הרגו קין ולכך בעי תשלומין ולכך ר"ה אויל לשיטתו דס"ל לקמן דבתמו ל"ב תשלומין ולכך מפרש כאן דטעמא דר"נ הוי דכתיב כי הרגו קין בע"כ לא הוי להודאה רק כוונתה לתשלומין ולכך הוכחה לסיים כי הרגו קין ולכך אדרבא ר"ה לשתתו אויל ור"י דס"ל דבכל ענין בעי תשלומין ס"ל דר"נ לאו מהכא יליף רק מקרא אחר וא"ש:

כ"י ז'. שא' מהרב מו"ה מאיר הורוויץ אב"ד דזיקוב וואת תשובתי. בדבר שאלתו מלבד כי גזור בעדי מימה שלא להתערב בשום היתר הרגמ"ה אפי' יהי' הדין פשוט כי קשים דברי סופרים יותר משל תורה כמ"ש במדרש שיר השירים אף גם דאם הייתי מודקק לחרגמ"ה בזה ודאי לא אתערב וגם אני מוחה מלעשות כן למי שבא לגרש אשתו מחמת שאין לו בנים כי אף המתירים בזה היינו בימים הקדמונים שלא ה' הדור פרוץ והוי קרוב לתאמין שכוונתו לשי"ש לא כן בזמנינו שהדור פרוץ וקרוב לודאי דעיניו נתן באחרת מכת איהו טעם או מכה ממון ואם בזמן הש"ס במשנה אחרונה כשראו שהדור פרוץ לא האמינו לאשה לומר טמאה אני לך והתירו איסור ממש בקום ועשה וכאשר מקהי בה אקהייתא כל הראשונים מכ"ש ברין כזה דלא איסור ממש רק שוא"ת וכטעם קיום פ"ו דאין בדינו להתיר הרגמ"ה עברו ולומר דמכריין בו שמתכוין לשי"ש לא טוב הוא טמאה כשרה שבכשרות מנשים באוהל ולא האמינו לה לומר טמאה אני לך מכ"ש בנ"ד דאין להתיר בזה לשום אדם ולמעט בפלוגתא עדיף ובזמנינו לכ"ע הוא כן:

כ"י ז'. שא' בבחור שיש לו יבמה והיא חולנית שאין בידה לחלוץ ולא

לייבם אם מותר לו לישא אשה: תשובה. הגה כיון דאין המניעה ממנו והוא מוכן לחלוץ מותר לו לישא אשה רק דלא אערומי קמערין לכך ישבע בנק"ח שבכל עת שתרצה לחלוץ יתן לה חליצה בהנם ואין זו שבועת חנם דכמו כן מצינו בש"ע אה"ע סי' י"ג במינקת שנשתדכה שתשבע שלא תכנס לבית המשדוך וכן אם נתנה בנה למניקה אם נשבעת המניקה שלא תחזור בה ובכמה דוכתא ואז אם ישבע יתיר לו לישא אשה:

ומה גם דרעת כמה חדרם היו רק דרבנן דמותר
 לסמוך בזה ארובא ודס, ומיש רימ בשם הלקיה
 בשם איזה תשובות להיתר כותנתם בודאי רק עים
 מאה רבנים כדין נשתתית אבל בלי היתר
 לסמוך על המיתה אין ראי מהם לכן נראה
 להתיר לו רק עים היתר מאה רבנים :

כ"ו ע"ד שא' באשה שהמירה דתה ברצון
 וישבה בבית הכומר ג"ח ונושאת
 ש"ו על צוורה ואוכלת חיור ובעלת זיכה לה
 גט ע"י אחר כמבואר בס"א' ובא לכאן וביקש
 ליתן לו היתר לישא אחרת ומחמת שהיינו
 מסופקים בדבר הגשנו הדבר לפני אדמרר
 ועבר יותר מב' חדשים ולא השגנו מאדמרר
 תשובה ובמשך הזמן שמענו שגמרה אחיכ המרת
 הדת כפי חוקותיהם ושהתה אצלם עוד איות
 שברעות ואח"כ עזבה אותם ועבודתם וברחה
 למק"א ולא נודע מקומה יורנו אדמרר אם מתר
 הבעל לישא אחרת כי הוא מקום עגון וכו'. הנח
 לא ידעתי מה זה שאלה הרי מפורש ברמ"א כן בס"י
 ק"מ סעיף ה' דמוכה לה גט ע"י אחר ומותר
 ליקח אחרת אפי' חזרה בה אח"כ והשכל נתון
 כן כיון דבשעת המרתה מהני לה זיכוו מכה
 דזכות הוא לה והוי קבלה לידה אי"כ מה בכך
 דאח"כ חזרה בה כבר נתגרשה ולא בעינן בזה
 מאה רבנים ומיש הרמ"א בס"י ק"מ ויש מחמירין
 חיינו רק על דין אם נאסרת עליו אבל לא
 על המירה כמיש הביש שם ומיש הבי"ד דלפי
 טעם המחרי"ק אין לחלק בין מומרת לנאסרת
 ונדחק ליישב דברי הרמ"א מכה דנתנו כך ולחנם
 דחק דשאני מומרת דהרי מן הדין הא מותר
 ליקח אחרת בלי גט כלל כמיש בס"י א' סעיף
 ירד אי"כ הוי הזיכוו גט חומרא להחמיר לכך
 די בזה אבל בנאסרת דבלי זיכוו דהאי אסור
 ליקח אחרת והוי הזיכוו קולא בזה מחמיר
 המחרי"ק לחוש לדעת הרי"ף, ומה שהקשת רר"פ
 דברי הרמ"א מסי' ק"מ לסי' א' אהרדי לסי' ק"מ
 דבסי' א' מיירי במומרת לבד אבל בס"י ק"מ
 שהביא ב' דעות היינו רק בנאסרת ולא במומרת
 כמיש הביש, גם י"ל עוד דאף אם נחמיר גם
 במומרת היינו רק במומרת שידוע דעדיין לא
 זנתה או בנאסרת לבד אבל בידוע שזינתה או
 בסתם מומרת שמן הסתם זינתה אף דבאחי"ע
 סי' ז' הביא ב' דעות בזה מי"מ המג"א באר"ח

מקום להיתר בזה יותר כי י"ל דעיקר טעם הני
 פוסקים דסי' דאין לכופו בזה"ו הוי מכה דיי"ל עון
 ח"ל גורם זה ואי"כ תינה בלא ה"י לו בניס כלל אבל
 בה"י לו ומתו הנה מיתת הבנים ה"ו אינן בעון ח"ל
 רק שנראה דאינו זוכה להבנות מפנה וי"ל בזה
 כ"ע מודים דכופין ובוזה ה"י מקום ליישב דברי
 המרדכי בשם רגמיה שהביא הביש בס"ס קג"ד
 שסתרי אהרדי דיי"ל דחד מיירי בלא ה"ו לו
 בניס וחד מיירי בה"י לו ומתו אך מי"מ לדינא
 נראה דאין להקל בזה כלל וכבר כתבתי בקצרה
 לעיל ל'ק' דויקוב והוא דיי"ל הפוסקים המתירין
 מיירי בזמן הקודם שלא ה"י הדור פרוץ אבל
 בזה"ו שהדור פרוץ וקרוב יותר שאינו מכיון
 לשיש רק עיניו נתן באחרת והרי ה"ו ק"ו מה
 באומרת טמאה אני לך דהוי איסור תורה ממש
 ושיאי נש"י חדיא וגם ה"ו קום ועשה ואפס"כ
 למשנה אחרונה אמרו דאינה נאמנת ומפורש
 בהרא"ש הטעם מכה דראו בדורות אחרונים דהדור
 פרוץ וכו' מכ"ש באיסור זה דהוי רק עשה
 ובשוא"ת ולא שויא חדיא דראוי לחוש לזה
 דעיניו נתן באחרת ומה גם דבוזה ניכרין הדברים
 שכן הוא דמחמת שהיא זקנה ממנו אומר כן.
 וא"ל יאמר האומר שמכיר בו שמכיון לשיש
 ז"כ דהאדם יראה לעיניו ה"ו יראה ללבב והרי
 בטמאה אני לך אפי' אם היא מגשים באוהל
 תבורך חשדינן אותה שענ"ב ואינה נאמנת מכ"ש
 בזה"ו ומה גם בנדון זה שפסע תחלה שנשא
 זקנה ממנו והוי"ל לאסוקי אדעתו שתזקין ולא תלד
 לכך לכ"ע אין כופין לעבור הרגמ"ה והרי אפי'
 לבטל מצות יבמין נותנין לו עצה הוננת אם
 הוא ילד והיא זקנה אוימרים לו כלך אצל שכמותך
 אי"כ חר"ל לאסוקי אדעתא ולכך פסע ולכ"ע
 אין כופין בזה לכך לדעתי הוא איסור גמור
 לעבור הרגמ"ה :

כ"ז נשאלתי באיש שנטבעה אשתו
 במשאלים ואבד זכרה
 אם מותר לו לישא אחרת והשבתי להיתר דהנה
 מפורש ברמב"ם הל' נחלות ובחור"מ סי' רמ"ה
 דלא החמירו במשאלים רק באיסור כרת מוכה
 הא כל דלא הוי איסור כרת ה"י מותר אף באיסור
 תורה וגם ק"ו הוא דהרי באיסור הלכין אהר"י
 ובמקום א"ה אהר"י וא"כ אם בממון אולינן
 ב"ר במשאלים ויורדין לנחלה מכ"ש באיסור

שיש בהם עבדות אין הכונה דהעדים מעידים רק על אחת מהם רק הכונה דהם העידו על הכל ביחד דהיינו שהם העידו שיודעים שיש במשפחה זו צד פסול ואין יודעים מה אם הוא הפסול של ממזר או של חלל או הפסול של עבדות וטובא קמ"ל דהוי ס"ד דבשלמא אם מעידין בביור דהפסול הוא מכה ממזר או חלל דבוה ודאי צריך בדיקה ד' אמהות שהם ח' אבל אם העידו רק על ספק שהם מסופקין מה היו הפסול אם פסול ממזר או חלל או פסול עבדות וא"כ בזה היו ס"ד כיון דמפורש לקמן באלמנת עיפה רק היכא דהוי רק ספק חלל מותרת בדיעבד בלי בדיקה וא"כ הוי ס"ד הי"ג נהי דמעידין דהוי כאן ודאי פסול מ"מ הרי הם מסופקין אם הוי פסול ממזר וחלל או פסול עבדות ומשום פסול עבדות לא בעינן ד' דורות כקושייתו א"כ השתא נמי גימא דדינה כאלמנת עיפה ויהי די בבדיקת ב' אמהות אמה ואם אמה אבל אם אבי לא נצטרך דהוי נמי ס"ס שמא פסול ושמא אינה זו והוי ס"ס כמו באלמנת עיפה לך קמ"ל דודא רק בכ"ג בודאי אסורה אף בדיעבד בלי בדיקת ד' אמהות דאינו דומה לאלמנת עיפה דשם הוי הספק שמא אין כאן פסול כלל ולא בעי בדיקה כלל לך בדיעבד כשרה בלי בדיקה אבל כאן דיב כאן פסול ודאי ואף אם הוי עבדות נמי בעי בדיקה עכ"ם ב' אמהות וכיון דעכ"ם בין כך ובין כך צריך בדיקה שוב צריך בדיקה ד' אמהות מכא דלמא הוי הפסול ממזר או חלל. וכיוצא בזה כתב הרבינו יונה בס"ב דברכות ד"ה באמצע הפרק חוזר לראש הפרק וז"ל ויש להקשות דשמואל דאמר בפרק מי שמתו ספק קרא ק"ש ספק לא קרא ק"ש אינו חוזר וקורא ק"ש דק"ש דרבנן היכא אסרינן הכא שחזור לראש הפרק י"ל שאינו דומה זה לזה דבשלמא קרא כלל אינו חוזר וקורא דק"ש דרבנן אבל כשהתחיל לקרות אפי' שמואל מודה שאם טעה יש לו לתקן כיון דתתחיל עייש הרי אף בספק דרבנן דהוי לקולא מ"מ אם התחיל יש לו לתקן א"כ היה הכא בס"ס דפ"ס וסדר דין אחד להם הוי נפי כך דאם מתחיל צריך לעשות כהוגן ולכך בשלמא באלמנת עיפה דהוי ספק אם צריך בדיקה כלל לך בזה הקילו כיון דהוי ס"ס אבל אם הוי כאן

ס"י ק"יח ס"ק ס"ב הביא בשם המרדכי שמן הסתם זנתה והוכיח כן מן השי"ס דע"ז לך י"ל בתרווייהו יחד לכ"ע מהני זיכוי גט ע"י אחר. ומה שהקשה על הבי"ש בס"י ק"מ ס"ק ו' מסעיף ה' לא ידעתי מה קא קשיא ל"י הרי י"ל דהני יש מחמירין קאי גם על הרישא מ"ש באם אשתו מומרת דגם בזה יש מחמירין גם בדין אשתו מומרת כתב כמו שנתבאר לעיל בסעיף ה' הרי שסמך אדלעיל ולעיל כבר הביא ב' דעות דיש מחמירין במזמור ומשמע ה"ה במומרת כיון שצ"יין אדלעיל ובאמת נ"ל עיקר דמ"ש הרמ"א ויש מחמירין הוי רק על הנאסרת כמ"ש הבי"ש אבל במומרת מהני לכ"ע ואף דבמומרת הביא הרמ"א ב' דעות י"ל היינו אם היא אינה מומרת או כיון דאתתא בכל דהו ניחא לה וטב ליתב טן דו לך יש חשש שמא אינו זכות לה גם אם הוא מומר אין בו רק חסרון אחד לך י"ל דאינה זכות לה אבל בהיא מומרת כיון דלה זילא לה שכיחא לה פרוצים ונכרים לא שייך בה טב ליתב טן דו לך ודאי הוי זכות לה גם כיון דהיא מומרת ופן הסתם זנתה ג"כ כמ"ש בשם המרדכי והמג"א א"כ הוי בה חרתי לריעותא ודאי הוי זכות לה ומתיר לכ"ע לזכות לה גם לך העיקר לדינא דמהני לה זיכוי הגט ע"י אחר וכיון דזיכה לה בעת המרתה מותר לישא אחרת אף אם עתה חזרה בה ודאי הוי לה זכות שלא תענן אותו במעשי' הרעים וכיון דיש לה דעת הוי זכות לה ועדיפא משוטה מהני לה זיכוי לכ"ע כיון דעתה היא כשרה כן נ"ל לדינא: ס"י י"ג. במ"ש ב"ש ע"י ג' משפחה שקרא עליו ערעור וכו'. שאלני החריק מר יוסף ביק מבא"ד לתמוה על הח"מ שכתב דכוונת המחבר מ"ש עבדות היינו שפחה ולא עבד דעבד בישראלית הולד כשר ושאל א"כ למה צריך בדיקה באם אבי אמה דלו יחא דהוי אבי אמה עלת הילד כשר. עיין במקנת בח"י לך ע"י כתב שם כן בדי"ה מתניתין הנישא כהנת כתב שם כן דאין לומר דהוי הבדיקת מכה חשש עבדות דא"כ למ"ל אם אביו עייש רק הדבר תמוה שלא תמה כן על הח"מ שמוכח מדבריו היתוסף ונ"ל שדברי הח"מ נכונים שהוא מפרש דמ"ש המתבר דהיינו שיעידו שנים שנתערב בהם ממזר או חלל או

בדיעבד לא תצא אפי' בחד רובא ומה דבעינן תרי רובא הוי רק לכתחלה ואיכ' כאן דהוי עוד ספק דהרי יש דעות שמתירין אף לכתחלה באין משפחתו ידוע לנו פשיטא דכדי לצרף דעה זו לדעת המקילין בחד רובא עכ"פ בדיעבד והרי רובן אינן הללים וכשרים לכהונה ורוב המתנהגין בדת ישראל הם ישראלים לא הללים וגרים ואף דהתרו בו שלא ישא מי"מ כיון שאחד התיר לו ואין האוסרין לו גדול מן המתירין לו לא נחשב מזיד כמ"ש בתשובה מכבר ומוכח כן בס"י ירד אך לענין לכתחלה נראה ג"כ דאין איסור בזה"ז כיון דב"ש ספק בטוף סי' ר' דבתרי רובא תנשא לכתחלה אפי' באינה אומרת ברי לי והנה ס"ס דינו כרוב והאחרונים הביאו דעת הרשדים דבזה"ז אין אנו בקיאין ביהוסי כהונה ואין לנו כהן ודאי ובדיעבד לא תצא ונתיי דהכל חולקים עליו וישתקע הדבר מיהו עכ"פ בזה י"ל דהוי ס"ס שמא אינה חללה ואת"ל חללה שמא אינו כהן ואין לומר כיון דמוחזק לכהן ורוב המוחזקין לכהונה המה כהנים ממש אינו נכנס גדר ספק א"כ גם היא יש לה רוב דרובן ישראלים כשרים לכהונה ואם אעפ"כ מכה מעלת יחסין חיישינן למיעוטא שמא היא חללה אף אנו נאמר אם היא חללה דחיישת למיעוטא שמא הוא אינו כהן ואיכ' כיון דיש גם ס"ס דהוי כמו רוב וגם רוב ישראל כשרים לכהונה הוי כמו תרי רובא. וא"ל דהוי ס"ס בב' גופין ז"א כיון דמה"ת ודאי סגי בחד רוב ומה דבעינן תרי רובא הוי רק מכה מעלת יוחסין הוי רק חשש דרבנן ובחשש דרבנן מהני ס"ס בב' גופין ובי' ענינים עיין במג"י סי' כ"ד כלל מ"ג הובא בבית מאיר סי' ב' סעיף ה' וכן מבורר במג"ג סי' ק"י דספק אחד בגופו וספק בתערובות דלא מהני הוי רק מדרבנן ולכן נראה דאף המחמירין באין משפחתו ידוע לנו היינו לדת הש"ס שהיו בקיאין ביהוסי כהונה ולענין כהן ודאי לא כן בזה"ז ודאי דמוחר לכהן וישא ממשפחה שאין ידוע לנו ואם כי בודאי אם בא למלך ראוי לומר לו פרוש מזה מיהו אם כבר נשתדכת נראה דאין לבטל הקשר משום זה והיות כי כל עיקר חשש זה אינו רק דרבנן מכה מעלה עשו ביהוסין ולא לדינא דהרי לחשש ממור אין חוששין כאשר הוכחתי וכן דעת

כאן ודאי פסול רק דהספק שמא עבדות א"כ עכ"פ צריך בדיקה ב' אמהות שוב כיון דמתחיל לבדוק צריך לבדוק הכל מכה חשש ממור וחלל ולא מהני בזה ס"ס והרי בלתי אף באלמנט עיטה יש דעות דתצא אף בדיעבד לכך בזה כ"ע מודים (ועיין רא"י להג"ל בהגהות חכמת שלמה לאה"ע סי' ג' סעיף ר') והח"מ שמיר כתב דמירי בשפחה דאי בעבד הרי כשר גמור וא"צ בדיקה כלל איכ' הוי רק ספק פסול היינו ממש אלמנט עיטה המפורש לקמן ובע"כ דמירי בשפחה דהוי ודאי פסול ובודאי בעי בדיקה ואין הס"ס רק עד היכן יהי הבדיקה בזה לכ"ע אולינן לחומרא ותצא והוי כוונת המחבר דכל זה לשון העדים עצמן שאין יודעים מה הוי הפסול והוי הבדיקה בשביל חשש ממור או חלל אבל אם ה' מעידין רק על עבדות בכיור באמת לא בעינן בדיקה רק ב' אמהות שהם ד' לדעת הח"מ ח"ב זה עצה נכונה. ועיין עוד רא"י לסברתנו הג"ל בכ"מ ה"ל בכורים הובא בתו"ר"ט סי' דבכורות משנה ג' דיה אין כאן לכהן בשם הכ"מ דהיא דצריך ליתן אחד לצד צריך ליתן אחד לעצמו ג"כ והיכי דאיצ' ליתן לכהן אף השני לעצמו איצ' להפריש והוא רא"י לדבריננו: סי' י"ד. שא' בענינים שהביאו ילדה קטנה לקה' ותגדלה שם וכעת נשתדכה לכהן ובעת הנשואין נתעררו אולי היא שלא כדת והכהן לא שמע ונשאה עפ"י היתר איש מאיש: תשובה. הנה דעת המחמירין בזה המה הב"ש בס"י ב' והנמשכין אחריו והבאה"ס ספק ג"כ כן ודעת המקילין הלא הוא הגהת הטרוי ודעימ'. והנה מ"ש הב"ש לחד פירושא דיש לחוש אפי' לספק ממור למי שאין משפחתו ידוע לנו זה תמוה דאטו גרע מאסופי והרי אסופי מפורש בס"י ד' דהיא דהושלך במקום רבים וכדומה בענין דליכא חשש אסופי אין בו ספק ממור והרי עכ"פ אין משפחתו ידוע לנו ובע"כ דאין בזה חשש ממור ומכ"ש בלא הושלך כלל דאין בו חשש ממור ואיכ' היג ילדה זו דין אסופי יש לה אך כיון שבני אדם ישראל הביאוהו דינה כהושלך במקום רבים או בשאר סימנים ואין לה דין אסופי ואין בה חשש ממור רק חשש חללה לכהן והנה בדיעבד ודאי דמותרת כיון דאף בגופי שנתעברת יש דעה לקמן סי' ו'

שכל איש ואשה הבאים להנשא אין חוקרין ודורשין אחר משפחותיהן כלל ובע"כ דנהיגין כהסוברים דל"ח להכי ובפרט דהוי כדעבד אם נאסר אותה להנשא וגם לכהן נראה דאין להחמיר בזה כיון דסוגיא דע"מ לא נהגו כן ואין מדקדקין אחר שום משפחה רק כל אשה הבאה להנשא מחוקקין אותה בחזקת כשרה להנשא לכהן ואין מצריכין להביא רא"י כן ג"ל דלינא: **ס' מ"ז. מ"ח. מ"ט** ר"מ במה דאמרינן לא ישא אדם אשה במדינה זו וילך וישא אשה במדינה אחרת וכו' למה אסרו לגרש אשה במדינה זו ולישא אשה במדינה אחרת וכו' הנה מ"ש מלגזש ז"א דיל"ל כיון דגרשין קלא אית ל"י ע"פ הרוב כמ"ש בב"ב גבי גרשתי את אשתי בס"ח ואף דאמרי' בס"ב דכתובות דעבידי אינשי דמגרשי בצניעא היינו רק ע"ד המיעוט ואין להכחיש סהדי בכך אבל ע"פ הרוב קלא אית ל"י אי"כ כיון דאיכא קול לא חיישינן לאח נשוא אחותו כמ"ש שם דשאני רבנן דפקיע שמייהו כן ה"ג בזה אך יותר היל"ל לשאול מאם מתה אשתו לא ישא אשה במדינה וכו' אך באמת ל"ק"מ דודאי במקום פ"ו לא גזרו והרי אפשר שלא ימצא לו וזוגו רק שם ואיך יבטל מפ"ו או ממצות לשבת יצרה רק היכא דיש לו אשה כיון דיכול לקיים פ"ו ולשבת במקומו ואינו נושא רק להנאתו בזה גזרו מכה חשש זה וז"ב ונכון. וי"ל עוד בדרך חידוד קצת דהנה לכאורה גם באשה ה"ל שייך חשש הזה אם ימות בעלה במדינה זו לא תוכל לישא לבעל במדינה אחרת דאולי אח נושא אחותו מאמו דגם זה איסור תורה מה ל"י מאת מה ל"י מאם והנה י"ל דבאשה לא רצו חז"ל לגזור מכה דאשה אין לה"מי למטרה עברה וכעין דקיי"ל בדין בעל מצרה דנגד אשה לא תקנו כן דל"ל מי למטרה כן ה"ג בזה י"ל דבאשה אולי לא תמצא זיווג במק"א ואין לה מי למטרה עברה לכך לא ה"י אפשר לגזור כן באשה ושוב כיון דשייך גזרה זו גם באשה ובאשה לא רצו לגזור גם באיש לא גזרו כי ה"י מלתא דרבנן כחוכא ואטלולא כעין שכתבו הפוסקים במעשה דהילנא לכך לא רצו לגזור כלל בזה רק בהך תקנה דלא ישא אשה במדינה זו וישא אשה במדינה אחרת דהך תקנה לא שייך באשה לכך גזרו בזה באיש ולא הוי סתרי אהדי ואש:

בכ"ש

דעה רוב הפוסקים וכיון דאינו רק מעלה דרבנן לכך להקל שוכעין כן דעתי נוטה ודי בהערה זו ועיין בק"א ס' תשובה שני' אודות זה: **ס' מ"ז. כתב הש"ע ס' ב' סעיף י"ב** כל המשפחות בחזקת כשרות והב"ש העלה להחמיר כשאין משפחתו ידוע לנו לחוש לספק ממור וק"ל מה יענו הך דעה לקמן סעיף ד' והוא ש"ס מפורש בקדושין דאין אסופי רק בהושלך שלא לשם מיתה אבל אם יש הוכחה שהושלך לשם מיתה אין לו דין אסופי והיפוך ל"י דהרי עכ"ס אין משפחתו ידוע לנו ובלא"ה יש חשש פסול אסורה להנשא אך נראה דא"ש דבחד צד אסופי עדיף כיון דחזינן דהשליכתו ואעפ"כ חסה עליו והשליכתו שלא לשם מיתה מוכח דלא הוי ממור אבל באם אינו אסופי ולא חזינן שדקדקה עליו אמו ועל חזיו ובפרט לדקוק עליו בעת צר לה כשמשליכתו דאם אינו צר לה יתכן שגם על בן ממור מרחמת עליו אבל אם ה"י השעה דחוקה לה ואעפ"כ חסה עליו אף כשמשליכתו מוכח דאינו ממור וזה לא שייך באם אינו אסופי וליכא הוכחה זו בזה שפיר יש לחוש שמא הוא ממור ושוב ראיתי בישיע"ק ה'ק' כן בשם מהר"ט וה"י כמ"ש אך לא ביאר כמ"ש מיהו י"ל דה"י זה ליתא דעכ"פ קשה באם ליכא הוכחה אסרו חז"ל מטעם אסופי ולמ"ל גזרה זו דאסופי בלא זה ת"ל דאין משפחתו ידוע לנו וע"ז יסבוב ק"י מהר"ט שפיר אך איש דהפוסקים מיירי בענין דאיכא ריעותא דאדם לפנינו וא"י לברר משפחתו מי זה הוא ואיזה הוא ולכך כיון דאיכא ריעותא יש לחוש דלמא ממור הוא ואף אם יודעו בענין שא"י לברר כיון דאינו דבר מפורסם וידוע לא פלוג רבנן בתקנתו ואסרו בכל ענין לישא מי שאין משפחתו ידוע לנו בשביל אלו שה"י יכולין לברר ואין מבוררים ואיכא ריעותא ויש הוכחה דיש בו פסול אבל באסופי כיון דהושלך בקטנותו וליכא ריעותא מה שא"י לברר משפחתו וגם הוא מלתא דתמוה להיות תנוק מושלך כל כה"ג מידכר דכירי אינשי ולא יסעו בין זה לזה וכל שא"י לברר ולא חזינן ריעותא אוקמוהו אדינא דכל המשפחות בחזקת כשרות ולי"ח לממזרות כן ג"ל. וגם בגוף הדין מה שחייש הב"ש לחומרא הנה מנהגנו באמת